

KOHTUOTSUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohus Tallinna Halduskohus
Kohtunik Kristjan Siigur
Otsuse tegemise aeg ja koht 3. veebruar 2012, Tallinn
Haldusasia number 3-11-2703
Haldusasi MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebus Tallinna linna kohustamiseks tasuda erakooli tegevuskulud vastavalt esitatud arvetele.

Asja läbivaatamise viis Kirjalikus menetluses

Menetlusosalised Kaebaja: MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte
Esindaja: juh. liige Urmas Keller
Vastustaja: Tallinna Linnavalitsus
Esindaja: Svetlana Kadel-Gleeson

RESOLUTSIOON

1. Rahuldada MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte kaebus.
2. Kohustada Tallinna linna osalema MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Tallinna linna haldusterritooriumil ning tasuma põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõikes 6 sätestatud korras ja alustel MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte poolt Tallinna linnale esitatud arved.
3. Jätta poolte menetluskulud poolte endi kanda.

Edasikaebamise kord Kohtuotsuse peale on õigus 30 päeva jooksul kohtuotsuse kohtu kantsleile kaudu teatavakstegemisest esitada apellatsioonkaebus Tallinna Ringkonnakohtule (HkMS § 180, § 181 lg 1).

KAEBAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED

1. MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte esitas Tallinna Halduskohtule kaebuse, milles taotleb Tallinna linna kohustamist erakooliseaduse § 22² lõikest 1 tuleneva kohustuse täitmiseks. Kaebuse kohaselt peab kaebaja erapõhikooli, kus 21. novembri 2011 seisuga õppis 60 õpilast, nende hulgas 12 last, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Tallinnas. Kaebaja selgitab, et esitas Tallinna Haridusametile taotluse, milles on välja toodud arvestus, kui suure osa tegevuskulust peab Tallinna linn katma ning kui suur on katmisele kuuluv osa ühe õpilase kohta ning on esitanud Tallinna linnale ka arved, ent Tallinna linn ei ole arveid tasunud Tallinna Haridusameti ökonoomikateenistuse direktor on kaebajale 31. oktoobri 2011 e-kirjas teatanud, et Tallinna linn keeldub seda tegemast.

VASTUSTAJA SEISUKOHT

2. Tallinna linna peab kaebust põhjendamatuks, taotledes esmalt selle läbi vaatamata jätmist ilmse perspektiivituse tõttu. Vastustaja leiab, et kaebuses esitatud kohustamisnõue on ilmselgelt perspektiivitu, kuna kaebaja ei ole esitanud taotlust vastustaja 31. oktoobri 2011 kirja, mida tuleb käsitada haldusaktina, tühistamist ning kohustamisnõude rahuldamine ei kohustaks vastustajat seda haldusakti muutma.

3. Teiseks leiab vastustaja, et kaebaja ei ole tõendanud, et kulud, mille kandmises osalemist ta vastustajalt nõuab, vastavad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 83 lõikele 4 ning et esitatud kuluarvestus vastab PGS § 83 lõikes 4 toodud tingimustele.

4. Kolmandaks märgib vastustaja, et ta ei ole keeldunud raha maksmisest, kuid ei saa teha seda enne, kui riik ei ole linnale eraldanud seadusest tuleneva riikliku ülesande täitmiseks raha. Vastustaja selgitab, et Tallinna linn on pöördunud Eesti Vabariigi vastu kohtusse nõudega kehtestada regulatsioon põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega pandud riiklike lisakohustuste täielikuks rahastamiseks riigieelarvest. Vastustaja on seisukohal, et 1. septembril 2010 jõustunud PGS paneb kohalikule omavalitsusele mitmeid uusi kohustusi ja kulusid, mille panemisel on riik kohustanud tagama kohustuste täitmiseks vajaliku tulubaasi, kuna vastasel juhul ei ole võimalik linal seadusega pandud kohustusi täita. Vastustaja märgib, et erakooliseaduse § 22² lõige 1 jõustus 1. septembril 2011 ning varasemalt sellekohast regulatsiooni ei ole olnud. Vastustaja rõhutab, et on taganud kõigile koolikohustuslastele õpilaskoha ning võimaluse õppida munitsipaalkoolis ning kui riik soovib, et lisaks olemasolevale õpilaskohtadele peab vastustaja hüvitama seaduses sätestatud ulatuses ka erakooli õpilaskohtade maksumuse, siis kaasnevad sellega paratamatult täiendavad kulud, mille hüvitamise süsteemi ja tulubaasi pole riik sätestanud. Seoses eeltooduga taotleb vastustaja alternatiivselt käesoleva haldusasjas menetluse peatamist kuni haldusasjas 3-10-2261 kohtulahendi jõustumiseni.

KOHTU SEISUKOHT JA PÕHJENDUSED

5. Kohus, hinnanud poolte väiteid ja nende kinnituseks esitatud tõendeid kogumis ja vastastikkuses seoses, leiab, et MTÜ Haridus ja Kultuuriselts Läte kaebus on põhjendatud ning tuleb rahuldada.

6. Kohtu hinnangul ei saa põhjendatuks pidada vastustaja taotlust kaebuse läbi vaatamata jätmiseks. Kaebaja on esitanud halduskohtule kohustamiskaebuse. Kaebuse esitamise ajal

kehtinud halduskohtumenetluse seadustiku (HkMS^{v.r}) § 6 lg 1 p 2 kohaselt võis kaebusega halduskohtult taotleda sooritamata toimingu sooritamist. Sellise kohustamiskaebuse esitamiseks sätestati HkMS^{v.r} § 9 lõikes 2 30-päevane tähtaeg arvates päevast, mil haldusorgan on toimingu sooritamise keeldunud. Haldusorgani kestva tegevusetuse korral, ilma et toimingu sooritamise sõnaselgelt keeldutud oleks, tuli kohustamiskaebus igal juhul tähtaegselt esitatuks lugeda. Käesoleval juhul on kaebaja esitanud Tallinna Haridusametile taotluse toimingu sooritamiseks ehk raha maksmiseks. Tallinna Haridusameti ökonoomiateenistuse direktor on sellele taotlusele viidates saatnud kaebajale 31. oktoobril 2011 e-kirja, milles on teatanud, et eelarvevahendite puudumise tõttu ei ole võimalik esitatud arveid tasuda (toimingu sooritada) enne riigi poolt Tallinna linnale vastavate vahendite eraldamist. Maksetähtaega sisaldavate arvete esitamine kujutab endast taotlust tasuda arvel näidatud rahasumma mingiks konkreetseks ajaks. Vastus, millega keeldutakse arve tasumisest maksetähtaja jooksul tuleb käsitada arve tasumisest keeldumisena, sõltumata sellest, et vastuses jäetakse teoreetiline võimalus, et arve tasutakse kunagi tulevikus. Seega tuleb 31. oktoobri 2011 kirja käsitada vastustaja keeldumisena toimingu sooritamise keeldumisena. Kaebus vastustaja toimingu sooritamiseks kohustamise nõudes on kohtule esitatud 21. novembril 2011, seega HkMS^{v.r} § 9 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul. See, kas Tallinna Haridusameti ökonoomiateenistuse direktori 31. oktoobri 2011 e-kirja käsitada haldusaktina või mitte, ei oma käesoleva vaidluse seisukohast tähtsust. Toimingu sooritamiseks, samuti haldusakti andmiseks kohustamise nõude saab halduskohtule esitada ilma, et oleks tingimata vaja esitada taotlus tühistada otsus, millega on soovitud haldusakti andmisest või toimingu sooritamise keeldutud. Toimingu sooritamiseks või haldusakti andmiseks kohustamise nõude saab isik esitada siis kui haldusorganil on seadusest tulenev kohustus haldusakt anda või toiming sooritada ning ta ei ole seda teinud või on õigusvastaselt selle tegemisest keeldunud. Käesoleval juhul on kohustamisnõude esitamise eeldused täidetud ning asjaolu, et kaebaja ei ole halduskohtule taotlenud vastustaja ametniku 31. oktoobri 2011 kirja tühistamist, ei võta kaebajalt kaebeõigust kohustamisnõude osas ega muuda seda perspektiivituks, mistõttu puudub ka alus kaebuse läbi vaatamata jätmiseks.

7. Erakooliseaduse § 22² lõikes 1 sätestatakse, et vald või linn osaleb eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub selle valla või linna haldusterritooriumil. Sama paragrahvi 3. lõike kohaselt lähtutakse tegevuskulude katmisel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) §-s 83 sätestatud munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalemise tingimustest ja korrast. Koostöös EkS §-iga 22² tuleneb PGS § 83 lõigetest 3 ja 4, et tegevuskuludena mõistetakse tegevuskulu raamatupidamise seaduse tähenduses, kusjuures tegevuskulude hulka ei arvata õppega ja õpilase huvitegevusega seotud kulud, mille katab õpilane või vanem, riigieelarveliste eraldiste arvelt kaetavaid kulud, eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt saadud laekumiste, annetuste ning kooli põhimääruses sätestatud kooli õppekavavälisest tegevusest saadud tulude arvelt tehtavaid kulud, õppekavavälise tegevusega seotud kulud, kooli hoonetega seotud kasutusrendi kulud, põhivara amortisatsiooni ja ümberhindlust ning põhivara soetamisega seotud käibemaksu kulu. EkS §-st 22² ning PGS § 83 lõikest 6 tuleneb, et tegevuskulude katmisel lähtutakse kooli, kus õpilane õpib, õppekoha tegevuskulu maksumusest, mis saadakse kooli eelarves määratud tegevuskulude summa jagamisel kooli õpilaste arvuga selle kuu 10. kuupäeva seisuga. Arved tegevuskulude katmises osalemise eest esitatakse igakuiselt 1/12 õppekoha tegevuskulu maksumuse osas. Kui 1/12 õppekoha tegevuskulu maksumus on suurem kui lõike 7 alusel kehtestatud õppekoha tegevuskulu piirmäär ühe kuu kohta, lähtutakse tegevuskulude katmisel õppekoha tegevuskulude piirmäärast ühe kuu kohta, välja arvatud õpilaste puhul, kes õpivad

§ 51 lõike 1 punktides 5–12 sätestatud haridusliku erivajadusega õpilaste klassides. Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et Haridus- ja Kultuuriselts Läte peab erapõhikooli, mis on käsitatav eraüldhariduskoolina. Samuti pole vaidlust selles, et ajal, mil kaebaja esitas Tallinna Haridusametile taotluse (tl. 8), omandas selles eraüldhariduskoolis haridust 12 õpilast, kelle elukohaks rahvastikuregistri andmetel oli Tallinna linn. Vaidlust pole ka selles, et kokku õppis kaebaja poolt peetavas eraüldhariduskoolis 61 õpilast. Kohus leiab, et EkS § 22² lg 1 kohaselt on Tallinna linnal kohustus osaleda kaebaja poolt peetava kooli tegevuskulude katmises.

8. Kohtu hinnangul ei saa põhjendatuks pidada vastustaja poolt erakooli tegevuskulude katmises osalemisest keeldumist põhjusel, et esitatud taotlusest ja arvetest ei selgu, kas tegevuskulude suurus on arvatud õigesti ning kas mitte ei taotleta ka selliste kulude kandmises osalemist, mida PGS § 83 lg 4 kohaselt tegevuskuludeks ei loeta. Esiteks ei ole vastustaja seda argumenti välja toonud 31. oktoobri 2011 e-kirjas, milles kaebaja poolt esitatud arvete tasumisest keelduti. Teiseks on kaebaja kaebuse täienduses õigesti märkinud, et juhul kui isiku poolt haldusorganile esitatud taotlus on puudulik, sealhulgas kui sellele ei ole lisatud tõendeid, mis on haldusorganile vajalikud selleks, et otsustada haldusakti andmine või toimingu sooritamise, tuleb esitatud taotlus käiguta jätta ning nõuda selles esinevate puuduste kõrvaldamist. See nõue tuleneb HMS §-s 6 sätestatud uurimispõhimõttest ning HMS § 15 lõikest 2. Juhul kui vastustaja leiab, et esitatud taotlus või arved ei ole nõuetekohased, tuleb tal kaebajalt nõuda vajalikke selgitusi, kulude kandmises osalemisest keeldumisel tuleb ka põhjendada, miks ei peeta kuluarvestust põhjendatuks või miks asutakse seisukohale, et erakooli pidaja on tegevuskulude hulka arvanud ka PGS § 84 lõikes 4 sätestatud kulud. Seda vastustaja antud juhul teinud ei ole. Paljasõnaline väide, et esitatud kuluarvestus ei võimalda hinnata, milliste kulude kandmises osalemist taotletakse, ei õigusta kulude kandmises osalemisest keeldumist. Liitigi tuleneb EkS § 22² ning PGS § 83 lõikest 8, et kooli munitsipaalkooli tegevuskulude katmiseks tasumisele kuuluva summa vaidlustamine ei vabasta teist valda või linna arve tasumise kohustusest.

9. Põhjendamatu on vastustaja seisukoht, nagu võiks EkS §-s 22² sätestatud kohustuse mittetäitmist õigustada sellega, et riik ei ole Tallinna linnale eraldanud PGS-ist ja EkS-ist tulenevate, väidetavalt riikliku iseloomuga kohustuste täitmiseks piisavalt eelarvevahendeid. See, kas erakooli tegevuskulude kandmises osalemine on loomuldas riikliku või kohaliku omavalitsuse iseloomuga ülesanne, ei ole käesoleval juhul üldse oluline. Seaduses on kulude kandmises osalemise kohustus pandud sõnaselgelt linnale või vallale. Tegemist ei ole tingimusliku kohustusega, mida tuleks täita üksnes juhul kui riik linnale selleks raha eraldab. Seetõttu ei ole millegagi põhjendatud ka vastustaja taotlus käesoleva haldusasja menetluse peatamine kuni lõpliku kohtulahendi jõustumiseni haldusasjas nr 3-10-2261. Viimatinimetatud haldusasja sisuks on Tallinna linna taotlus kohustada Eesti Vabariiki PGS-iga pandud lisakohustuste täitmiseks vajalike summade väljamaksmiseks. Kuna EkS §-s 22² sätestatud kohustus ei sõltu sellest, kas riik linnale raha eraldab või mitte ega ka sellest, millise lahendiga lõpeb haldusasi nr 3-10-2261, siis ei saa eeltoodud vaidlust käesolevaga puudumises olevaks pidada. Isegi juhul kui leiab tuvastamist, et riigil on kohustus Tallinna linnale eraldada täiendavaid vahendeid, ei tähenda see, et Tallinna linn saaks õigustada enda kohustuste täitmata jätmist või täitmisega viivitamist kolmandate isikute, sh. kaebaja ees. Juhul kui Tallinna linna kaebus peaks aga rahuldumata jääma, ei lõpeta see samuti EkS §-st 22² tulenevat kohustust kaebaja ees. Asjaolu, et kohustatud poolel pole rahalise kohustuse täitmiseks vajalikke vahendeid, ei muuda kohustust olematuks ega lõpeta seda.

10. Eeltoodu tõttu rahuldab kohus kaebuse ning kohustab Tallinna linna osalema MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte peetava eräüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub Tallinna linna haldusterritooriumil ning tasuma põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõikes 6 sätestatud korras ja alustel MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Läte poolt esitatud arved.

11. 1. jaanuaril 2012 jõustunud halduskohtumenetluse seadustiku (HkMS) § 108 lg 1 kohaselt kannab menetluskulud pool, kelle kahjuks otsus tehti. Kaebuse rahuldamisega on otsus tehtud kaebaja kasuks. Kaebaja ei ole vastustajalt menetluskulude väljamõistmist taotlenud. Seega jäävad kummagi poole menetluskulud poole enda kanda.

Kristjan Siigur
kohtunik

